

TIL KAMP MOD RÅGERNE

Tilbagevendende problemer med råger gør det **svært at være økologisk majs-dyrker.**

DET ER EN tidskrævende – og til tider frustrerende – affære at være økologisk majsdyrker. De fleste fuglearter vender sig hurtigt til tilstedeværelsen af afværge midler og generobrer marken, når ”faren” er drevet over. Råger er ingen undtagelse.

Den kortvarige effekt af afværge midlerne gør, at der skal lægges en stor og alsidig indsats i marken både før og efter såning, hvis majsfrøene ikke skal ende som fugleføde. Konsekvensen af rågeangreb i marken er markskader, som kan føre til omsåning, udbyttetab eller helt at opgive majsdyrkingen og i stedet importere majs.

Årelang kamp

Hos Martin Vetter Jensen fra Enghavegaard ved Allingåbro har råger været et tilbagevendende irritationsmoment gennem en årrække. Han har siden 2017 drevet et økologisk kvægbrug med 350 køer og ca. 500 ha jord sammen med sin bror Mogens Vetter Jensen, hvoraf 35 ha dyrkes til majs.

Enkelte år har rågeangrebene været så omfattende, at det har været nødvendigt med omsåning. Det er en dyr omgang med ekstra omkostninger og lavere udbytte pga. senere såning og kortere vækstperiode. Ud over majsmarken kan rågerne også være et problem i ensilagestakken.

Han har derfor forsøgt at sætte hårdt ind med bekæmpelsen af råger. Det har bl.a. betydet adskillige forgæves forsøg med forskellige indsatser, som f.eks. drager, skræmmekanoner og dybdesåning. Han har nu fundet sin vej, som er en kombination af forebyggelse og forskellige afværge midler, der virker nogenlunde. Fuglenes klogskab og ihærdige fødesøgen skaber dog stadig frustration, da effekten af afværge midlerne er kortvarig, og derfor kræver hyppig variation.

Rågers biologi

Råger optræder i flok og yngler i kolonier, som er placeret samme sted år for år. En koloni kan bestå af op til tusind rågepar. De har et varieret fødevalg og lever bl.a. af forskellige frø, insekter, larver og kornafgrøder (både udsæd og modent korn).

● Varierende skræmmelyde tilpasset forskellige skadevoldende fuglearter

Rågerne tiltrækkes af gødningsklatter, græsklumper og nysåede majsfrø i marken. Majsfrøene graver rågerne op og æder. Selv små majsplanter kan de trække op af jorden for at æde frøet. Dyrkningssikkerheden af majs er derfor usikker med en rågekoloni i nærheden uden forebyggelse og foranstaltninger i marken.

REGLER FOR REGULERING AF RÅGER

Naturstyrelsen kan give tilladelse til:

- at råger, der optræder i større flokke på ikke høstede og nysåede marker, må reguleres i perioden 1. juli – 30. september.
- at råger i rågekolonier må reguleres inden redebygning og æglægning, samt til at rågeunger i rågekolonier må reguleres uden for reden i perioden 1. maj – 15. juni.
- Regulering af rågeunger på ikke høstede marker i perioden 1. maj – 30. juni.

Regulering af rågerne

Størrelsen på rågeflokken er afgørende for, hvor nemt det er at bekæmpe rågerne. En lille flok er lettere at håndtere end en stor flok. Martin har derfor haft målrettet og vedholden fokus på regulering af rågerne. Både igennem nedskydning på marken og fjernelse af reder i rågekolonier nær området.

Rågen er fredet, og må derfor ikke skydes i og ved kolonier uden en tilladelse fra Naturstyrelsen. Fredningen gælder både æg og yngel, og det betyder desuden, at der ikke er nogen fastsat jagttid på rågen.

I samarbejde med naboer med rågekolonier i ”baghaven” og en jæger har Martin fået tilladelse til at mindske rågeplagen, og det er delvist lykkedes. Råger har en stærk forplantningsdrift, og flokke opformerer sig hurtigt, og det har af den grund været nødvendigt at søge om årlig regulering. Det har bl.a. ført til et samarbejde med Norddjurs Kommune, som bidrager til en del af reguleringen.

Forebyggelse og variation

Den største indsats afhænger dog fortsat af Martin, som udover reguleringen, benytter sig af en kombination af afværge midler, hjælp fra naboer og etableringen af et godt såbed.

Hans seneste erhvervede afværge middel hedder BirdAlert, som udsender varierende skræmmelyde tilpasset forskellige skadevoldende fuglearter. Dette har han haft god succes med i forhold til at holde rågerne på afstand af majsmarken det seneste år.

Fundamentet til succes starter med etableringen af et godt såbed, hvor jorden pakkes tilstrækkeligt fast omkring majsfrøene i 7-8 cm dybde, så rågerne opgiver deres forehavende.

Derudover er de første uger efter såning kritiske. Her holder han et vågent øje med marken mindst tre gange dagligt og medbringer gerne en skræmpeistol, som han har fået tilladelse til at benytte.

Han har ligeledes allieret sig med sine naboer, som slår alarm, når rågeflokken nærmer sig marken, så han hurtigt kan rykke ud og skræmme dem væk. Det er

BirdAlert er et intelligent fugledetekterings- og skræmmesystem, som ud over økologisk planteavl også kan bruges på økologiske grisebedrifter til at holde råger og måger væk fra faremarken.

alt sammen tidskrævende, men nødvendigt, indtil majsplanterne har vokset sig store og ikke længere er interessante som føde for rågerne.

Reglerne bør ændres

Martin ser gerne, at reglerne for fredningen af rågen ændres, så reguleringen kan intensiveres i de tilfælde, hvor der sker omfattende skader på afgrøder.

Som reglerne er i dag, er det svært at komme rågerne til livs og undgå markskader i majsmarkerne, hvis du har en rågekoloni i nærheden. Til trods for, at der lægges en stor varierende indsats på at forebygge og skræmme rågerne væk.

Du søger om tilladelse til regulering af skadevoldende fug-

le ved at sende en digital ansøgning til Naturstyrelsen. Ansøgningskemaet finder du på denne adresse: https://virk.dk/myndigheder/stat/NST/selvbetjening/Ansogning_om_regulering_af_skadevoldende_vildt/ ●

**AF BETINA Z. JENSEN,
INNOVATIONSCENTER FOR
ØKOLOGISK LANDBRUG**